

Sygn. akt I C 96 /14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Przemysław Majkowski

Protokolant: staż. Magdalena Kierniakiewicz

po rozpoznaniu w dniu 22 grudnia 2014 r. w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa A. C.

przeciwko I. S. i M. S.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

- 1) uznaje za bezskuteczną w stosunku do powódki A. C. czynność prawną zawartą pomiędzy I. S. i M. S. a dłużnikiem P. S. i jego żoną R. S. w postaci umowy darowizny i ustanowienia służebności osobistej dotyczącej nieruchomości położonej w S. przy ulicy (...) oznaczonej jako działki (...) o powierzchni 10 arów i 20 metrów kwadratowych dla której w Sądzie Rejonowym w Sieradzu prowadzona jest księga wieczysta nr SR 1S/ (...) sporządzoną w dniu 25 lutego 2010 roku w S. przez notariusza H. J. za numerem repertorium (...);
- 2) zasądza solidarnie od pozwanych I. S. i M. S. na rzecz powódki A. C. kwotę 14. 824 (czternaście tysięcy osiemset dwadzieścia cztery) złote tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 96/14

UZASADNIENIE

Powódka A. C. wniosła przeciwko I. S. i M. S. o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej umowy darowizny i ustanowienia służebności osobistej z dnia 25.02.2010 r. dotyczącej nieruchomości zapisanej w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w Sieradzu, zawartej przed notariuszem H. J. nr rep (...) pomiędzy pozwanymi I. S. i M. S. a dłużnikiem P. S. w stosunku do powódki A. C., której przysługuje wierzytelność w stosunku do dłużnika w wysokości 61.027,38 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi id dnia 30 sierpnia 2012 roku do dnia zapłaty oraz kwotą 6.669 zł z tytułu prawomocnego wyroku z dnia 21 marca 2013 roku wydanego w sprawie sygn. akt IX GC 2159/12 przez Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w P.. Zażądała nadto zasądzenia od pozwanych na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu pozwu powódka podała, iż dłużnik podarował córkom przedmiotową nieruchomość, zaś w toku egzekucji prowadzonej przeciwko niemu okazało się, że nie posiada on innego majątku, do którego można skierować skuteczną egzekucję, (pозew – k. 3-6).

W odpowiedzi na pozew pełnomocnik pozwanych wniosł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm. Podał, iż dłużnik dokonując darowizny na rzecz pozwanych nie działał w zamiarze pokrzywdzenia powódki. Dokonywał bowiem wpłat na jej rzecz jeszcze w styczniu 2011 roku, a darowizny dokonał w lutym 2010 roku. Podniósł nadto, iż podarowana nieruchomość była współwłasnością małżonków P. i R. S., a zatem P. S. podarował jedynie swój udział w nieruchomości, a powódka nie dysponuje tytułem wykonawczym przeciwko

R. S.. Pełnomocnik pozwanych wskazał nadto, iż powódka nie wykazała, aby dłużnik w chwili dokonania darowizny był niewypłacalny. Późniejsze zaś kłopoty finansowe dłużnika były od niego niezależne. Pozwane zaś nie mieszkały z rodzicami w S. i nie miały świadomości pokrzywdzenia powódki. Wiedziały bowiem tylko o kredycie zaciągniętym w (...) S.A., (odpowiedź na pozew – k. 90-92).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 21 marca 2013 roku powódka uzyskała prawomocny wyrok Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w P. w sprawie IX GC 2159/12 zasądzający na jej rzecz od dłużnika P. S. kwotę 61.027,38 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 30 sierpnia 2012 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 6.669 zł tytułem kosztów procesu. (niesporne, nadto dokumenty w załączonych aktach sprawy Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w Poznaniu o sygn. IX GC 2159/12 – wyrok - k. 75).

Przedmiotowa należność obejmował roszczenia powstałe w 2008 i 2009 roku z tytułu wynajmowania przez powódkę pozwanemu lokali na noclegi, (dowód: dokumenty w załączonych aktach sprawy Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w Poznaniu o sygn. IX GC 2159/12- k. 15-24).

Dłużnik przestał płacić należności, gdyż nie miał pieniędzy, bowiem nie otrzymał należnej zapłaty od swoich kontrahentów, (dowód: zeznania świadka P. S. – protokół rozprawy z dnia 22 grudnia 2014 roku – 00:30:38 – 00:57:43 w zw. z k. 108v-109).

W dniu 25 lutego 2010 roku umową darowizny, sporządzonej w formie aktu notarialnego, małżonkowie P. i R. S. podarowali swoim córkom I. S. i M. S. nieruchomość położoną w S. przy ul. (...), oznaczonej jako działki nr (...) o powierzchni 10 arów i 20m², dla której Sąd Rejonowy w Sieradzu prowadzi księgę wieczystą nr (...), (dowód: w załączonych aktach księgi wieczystej- wypis aktu notarialnego z dnia 25 lutego 2010 r.- k. 151-153, odpis księgi wieczystej- k. 16-27).

W czasie gdy małżonkowie darowali córkom nieruchomość pozwana I. S. miała 25 lat, studiowała i mieszkała w Ł., była na utrzymaniu rodziców. Natomiast pozwana M. S. w tym czasie mieszkała i pracowała we W.. P. S. powiedział córkom, że darowują im tę nieruchomość, gdyż ma problemy zdrowotne. Nieruchomość zabudowana jest murem podpiwniczonym domem mieszkalnym o trzech kondygnacjach, o ośmiu izbach i powierzchni użytkowej 200 m² z garażem i budynkiem gospodarczym. W domu tym nadal zamieszkuje dłużnik P. S. wraz z żoną i matką. On też od chwili darowania nieruchomości do dzisiaj ponosi wszelkie koszty związane z jej eksploatacją. Przejęcie domu przez pozwane nie łączyło się dla nich z przejęciem obowiązków jego utrzymywania, (dowód: zeznania pozwanej I. S. – protokół rozprawy z dnia 22 grudnia 2014 roku – 00:59:27 – 01:06:37 w zw. z 00:05:04 – 00:29:18 w zw. z k. 108-109v, zeznania świadka P. S. – protokół rozprawy z dnia 22 grudnia 2014 roku – 00:30:38 – 00:57:43 w zw. z k. 108v-109).

Powódka w oparciu o opisany na wstępie wyrok Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w P. w sprawie IX GC 2159/12 prowadzi postępowania egzekucyjne, w jego toku nie uzyskała jednak zaspokojenia należności z uwagi na brak majątku dłużnika, (niesporne).

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie zeznań pozwanej I. S., świadka P. S., a także dokumentów w postaci: wyroku Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w Poznaniu w sprawie IX GC 2159/12, wypisu aktu notarialnego z dnia 25 lutego 2010 roku oraz odpisu księgi wieczystej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Powództwo okazało się zasadne. Strona powodowa wywodziła swoje żądanie z treści art. 527 k.c., który przewiduje, że gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną wobec niego, jeśli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności

mogła się dowiedzieć (§ 1); czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (§ 2), jeżeli zaś wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (§3). Jeżeli jednak wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 528 k.c.).

Zaskarżona czynność prawna jest darowizną na rzecz córek, a zatem pozwane jako osoby będąca w bliskim z dłużnikiem stosunku uzyskały na jej podstawie korzyść majątkową bezpłatnie. Te okoliczności w świetle przywołanych wyżej przepisów zwalniały zatem stronę powodową z obowiązku wykazywania stanu wiedzy osoby trzeciej co do świadomości dłużnika o pokrzywdzeniu wierzyciela.

Wobec powyższego do rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie pozostawały dwie kwestie, a mianowicie czy na skutek darowizny nastąpiło pokrzywdzenie wierzyciela oraz czy dłużnik miał świadomość, że dokonując darowizny, krzywdzi wierzyciela.

Z przytoczonych okoliczności wynika, że w dacie dokonania darowizny na rzecz córek, majątek P. S. nie pozwalał na pokrycie jego zadłużenia wobec powódki, sama zaś darowizna doprowadziła do wyzbycia się istotnego składnika majątkowego bez żadnego ekwiwalentu. Uznać zatem należało, że czynność prawna z 25 lutego 2010 roku stanowiła pokrzywdzenie wierzyciela, gdyż na jej skutek pogłębił się stan niewypłacalności P. S.. Stosownie do art. 527§2 k.c. czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny, albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Istotnym jest, że oceny, czy dokonana czynność prawna krzywdzi, czy też nie, wierzyciela, dokonuje się nie według stanu z chwili dokonania czynności, lecz według stanu z chwili jej zaskarżenia (wyrok SN z 24.01.2000 r., IIICKN 554/98 oraz z 22.03.2001 r., V CKN 280/00). Przez pojęcie „niewypłacalności dłużnika” należy rozumieć aktualny, tj. istniejący w chwili orzekania brak możliwości wywiązania z ciężących na dłużniku zobowiązań finansowych. Niewypłacalność oznacza, zatem taki stan w majątku dłużnika, kiedy egzekucja nie może przynieść zaspokojenia roszczenia wierzyciela, bądź gdy zaspokojenie można uzyskać dodatkowym, znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka (wyrok SN z 28.11.2001 r., IV CKN 525/00). Dla spełnienia tej przesłanki konieczna jest, a jednocześnie również wystarczająca, świadomość dłużnika, że czynność prawna przez niego dokonana może spowodować niemożność zaspokojenia się wierzyciela w całości. Należy podkreślić, że pokrzywdzenie wierzyciela nie musi być zamiarem dłużnika. Dla przyjęcia tej przesłanki wystarczy, bowiem aby dłużnik pokrzywdzenie to przewidywał w granicach ewentualności. Świadomość, co najmniej potencjalnego pokrzywdzenia musi, zatem istnieć w chwili dokonywania czynności prawnej. W tym miejscu należy wskazać, że ustawodawca ustanowił w art. 529 k.c. domniemanie prawne, stanowiące ułatwienie dowodowe dla wierzyciela (powoda), w postaci domniemania działania dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela. Przepis ten stanowi, że w sytuacji, gdy w chwili dokonywania zaskarżonej czynności dłużnik był niewypłacalny (czyli nie spłacał znanych mu długów – jak w niniejszej sprawie) domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania określonej czynności. Powyższe domniemanie jest wzruszalne, jednakże ciężarem dowodu została tu obarczona strona pozwana, która winna ponad wszelką wątpliwość wykazać, iż dłużnik nie działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Obowiązkowi temu pozwane w niniejszym procesie nie podołały. Skoro pozwane nie obaliły tego domniemania w toku niniejszego procesu, przyjęto, iż P. S. miał świadomość pokrzywdzenia wierzycielki, kiedy darował córkom nieruchomości, skoro nie regulował na rzecz powódki należności powstałych w 2008 i 2009 roku, a więc ponad rok przed dokonaniem przedmiotowej czynności prawnej; w ocenie sądu z pewnością zdawał on sobie sprawę z tego, że wyzbycie się nieruchomości pogłębi jego niewypłacalność.

Odnosząc się do podstawowego zarzutu strony pozwanej, iż wierzyciel nie może żądać uznania darowizny za bezskuteczną, gdyż czynność ta była dokonana przez małżonków P. i R. S. należy przywołać pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z 12 maja 2011r., III CZP 15/11, z którym sąd rozpoznający niniejszą sprawę zgadza się w

całości. Sąd Najwyższy wskazał, iż w poprzednim stanie prawnym (tj. przed nowelizacją art. 41 kro) powszechnie przyjęty był pogląd o dopuszczalności skargi paulińskiej w przypadku gdy dłużnikiem był tylko jeden z małżonków, a przedmiot zaskarżonej skargą paulińską umowy darowizny dokonanej przez obu małżonków, wchodził do majątku wspólnego. SN wskazał, iż w obecnym stanie prawnym małżonek dłużnika, nieudzielający zgody na zaciągnięcie zobowiązania, nie odpowiada w zasadzie za to zobowiązanie nawet majątkiem wspólnym, ale przyjęte rozwiązania prawne nie mogą eliminować lub ograniczać posługiwania się skargą paulińską wobec rozporządzeń obejmujących składniki majątku wspólnego, dokonywanych z pokrzywdzeniem wierzyciela w rozumieniu art. 527 k.c., w przeciwnym razie doszłoby do znacznego osłabienia zasadniczych funkcji ochronnych tego środka prawnego. SN przyjął więc, że wierzyciel, którego dłużnikiem jest jeden z małżonków, może żądać na podstawie art. 527 k.c. uznania za bezskuteczną czynności prawnej dokonanej przez obu małżonków i dotyczącej ich majątku wspólnego, gdy małżonek dłużnika nie wyraził zgody na zaciągnięcie zobowiązania w myśl art. 41 § 1 k.r.o. Sąd podkreślił, jednak, że po uzyskaniu wyroku paulińskiego wierzyciel powinien doprowadzić do ustania ustroju majątku wspólnego (o ile wcześniej takie ustanie nie nastąpiło) na podstawie art. 52 k.r.o., powołując się na fakt, iż zaspokojenie jego wierzytelności wymaga dokonania podziału majątku wspólnego małżonków, następnie w wyniku ustania wspólności ustawowej wierzyciel może zaspokoić wierzytelność z udziału we współwłasności przedmiotów, wchodzących w skład majątku wspólnego, a należnego dłużnikowi ; ustanie bowiem wspólności majątkowej oznacza, że do składników wchodzących do majątku wspólnego stosuje się przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych.

Zatem niezależnie od tego, czy wierzytelność powstała jeszcze przed wejściem w życie nowelizacji przepisu art. 41 k.r.o. z dnia 17 czerwca 2004r., czy też po tej dacie, wierzyciel może żądać uznania za bezskuteczną czynności prawnej dokonanej przez obu małżonków i dotyczącej ich majątku wspólnego, nawet jeśli małżonek dłużnika nie wyraził zgody na zaciągnięcie zobowiązania.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, iż spełnione zostały ustawowe przesłanki uznania przedmiotowej umowy darowizny za bezskuteczną w stosunku do powódki o czym orzeczono jak w punkcie 1 wyroku.

O kosztach rozstrzygnięto na podstawie art. 98 k.p.c., obciążając nimi solidarnie pozwane jako stronę przegrywającą proces. Na kwotę zasądzonych kosztów składa się wynagrodzenie pełnomocnika (2x3.600zł- w postępowaniu rozpoznawczym i 2x1.800 zł – w postępowaniu zażaleniowym) oraz opłata od pozwu (4.007zł). Koszty te ustalono wg wartości przedmiotu sprawy, wynoszącej 80.123zł.

Z/ (...).